

PRÁVNÍ PROSTOR

— ODBORNÝ KONGRES —

JUDr. Tereza Erényi, LL.M.

Právnická fakulta Univerzity Karlovy

Nové sankce za přestupky dle zákona o zaměstnanosti a
ručení za závazky subdodavatelů (nejen ve stavebnictví)

Nové sankce za přestupky dle zákona o zaměstnanosti a ručení za závazky subdodavatelů (nejen ve stavebnictví)

**Kongres Právní prostor
9.4.2024**

JUDr. Tereza Erényi, LL.M.

Katedra pracovního práva a práva sociálního zabezpečení PFUK

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova

Novela zákona o zaměstnanosti účinná od 1.1.2024

- Novela vyhlášena ve Sbírce zákonů dne 27.12.2023 pod č. 408/2023 Sb.
- Vnímána v průběhu legislativního procesu primárně jako tzv. agenturní novela, jelikož zavádí řadu změn v agenturním zaměstnávání
- V důsledku pozměňovacích návrhů načtených při projednávání v PSP však zavádí i další změny mimo oblast agenturního zaměstnávání
- Tyto změny neprošly standardním připomínkovým řízením, chybí důvodová zpráva

Novela zákona o zaměstnanosti účinná od 1.1.2024

- I. Změna definice nelegální práce a související sankce
- II. Ručení za pokuty při zaměstnávání cizinců subdodavateli
- III. Ručení za mzdy u poddodavatelů ve stavebnictví

I.

Změna definice nelegální práce a související sankce

I. Změna definice nelegální práce

Dle § 5 písm. e) ZoZ se pro účely tohoto zákona rozumí nelegální práci práce, **která má znaky závislé práce podle § 2 odst. 1 ZP** a je konána

- 1. fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah**; to neplatí, pokud výkon této práce mimo pracovněprávní vztah umožňují jiné právní předpisy,
- 2. cizincem v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení**, je-li podle tohoto zákona vyžadováno, nebo v rozporu se zaměstnaneckou kartou, kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartou vydanými podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky nebo bez některé z těchto karet, nebo
- 3. cizincem** pro právnickou nebo fyzickou osobu **bez platného oprávnění k pobytu** na území České republiky, je-li podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky vyžadováno.

NOVĚ: Pro posouzení toho, zda se jedná o nelegální práci, není podstatná délka výkonu této práce

I. Nová sankce zákazu činnosti

Na základě § 140 ZoZ se právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba dopustí přestupku tím, že

- a) poruší zákaz diskriminace nebo nezajistí rovné zacházení podle tohoto zákona,
- b) zprostředkuje zaměstnání bez povolení nebo jiným způsobem poruší při zprostředkování zaměstnání tento zákon nebo dobré mravy,
- c) umožní výkon nelegální práce podle § 5 písm. e) bodu 1 nebo 2 (práce načerno, švarcsystém, výkon práce cizincem bez povolení k zaměstnání),
- d) nesplní oznamovací nebo registrační povinnost podle tohoto zákona nebo nevede evidenci,
- e) umožní výkon nelegální práce podle § 5 písm. e) bodu 3 (nelegálně pobývajícím cizincem),
- f) zastřeně zprostředkovává zaměstnání podle § 5 písm. g) nebo výkon zastřeného zprostředkování zaměstnání umožní (pseudoagentura **nebo pseudouživatel**).

Za přestupky dle písm. c), e), f) hrozí pokuta max. 10 000 000 Kč, nejméně však 50 000 Kč

NOVĚ: Za přestupky dle písm. c), e), f) lze uložit zákaz činnosti až na 2 roky

II.

Ručení za pokuty při zaměstnávání cizinců subdodavateli

II. Ručení za pokuty při zaměstnávání cizinců subdodavateli – do 31.12.2023

- Upraveno v § 141a ZoZ
- Transpozice Směrnice 2009/52/ES upravující sankce za zaměstnávání nelegálně pobývajících cizinců
- Povinnost **ručení PO nebo FO za pokutu uloženou jejich subdodavateli za nelegální práci cizinců** bez povolení k pobytu dle § 5 písm. e) bod 3 ZoZ
- Stejně ručí i prostředník v dodavatelském řetězci
- Ručení vzniká pouze v případě, **pokud o nelegální práci tyto osoby věděly, nebo při vynaložení náležité péče vědět měly a mohly**
- Inspektorát může zahájit řízení o ručení a osobě ručitele nejpozději do 90 dnů od nabytí právní moci rozsudku o uložení pokuty

II. Ručení za pokuty při zaměstnávání cizinců subdodavateli - judikatura

Rozsudky NSS:

- čj. 10 Ads 115/2021-45 ze dne 13.1.2023
- čj. 3 Ads 261/2022-27 ze dne 22.12.2023
- čj. 5 Ads 314/2022-38 ze dne 8.3.2024 (rozsudek KS v Brně 30 čj.Ad 14/2021-82)

Závěry:

- Posouzení, zda ručitel o nelegální práci věděl či vědět mohl, nelze vykládat široce (přísnější transpozice směrnice)
- Ručitel je oprávněn bránit se i vůči podstatě spáchání přestupku, nikoli jen ručení (ústavní principy)
- Rozsah ručení lze omezit vzhledem k majetkovým poměrům ručitele (likvidační dopady)
- V případě úhrnné pokuty za více přestupků je inspektorát práce povinen rozhodnout o části pokuty připadající na nelegální práci dle § 5 písm. e) bodu 3 ZoZ, jelikož pouze za takovou pokutu zákon ručení předpokládá

II. Ručení za pokuty při zaměstnávání cizinců subdodavateli – od 1.1.2024

1. Za úhradu pokuty uložené za přestupek podle § 139 odst. 1 písm. d) , f) **nebo h)** nebo **podle** § 140 odst. 1 písm. c), e) **nebo f)** ručí právnická nebo fyzická osoba, **které právnická nebo fyzická osoba, jež umožnila cizinci výkon nelegální práce** podle § 5 písm. e) bodu **1, 2 nebo 3**, poskytla v rámci obchodního vztahu plnění jako subdodavatel přímo nebo prostřednictvím jiné osoby; stejně ručí i prostředník. Ručení vzniká pouze v případě, pokud o nelegální práci podle § 5 písm. e) bodu **1, 2 nebo 3** tyto osoby věděly, nebo při vynaložení náležité péče vědět měly a mohly – *Uplatní se ručení i v případě zastřehého agenturního zaměstnávání cizinců s platným pobytovým oprávněním?*
2. O tom, zda ručení podle odstavce 1 vzniklo a kdo je ručitelem, vydá Státní úřad inspekce práce nebo oblastní inspektorát práce, který o uložení pokuty rozhodoval v prvním stupni, rozhodnutí. Správní řízení podle věty první lze zahájit nejpozději do **1 roku 90 dnů** ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o uložení pokuty za přestupek podle § 139 odst. 1 písm. d) , f) nebo h) nebo podle § 140 odst. 1 písm. c) , e) nebo f) .
3. Je-li ručitelů podle odstavce 2 více, každý z nich ručí za úhradu pokuty v celé výši.
4. Předmětem řízení podle odstavce 2 je pouze posouzení vzniku ručení. Zda došlo k přestupku, za který byla uložena pokuta, jejíž úhradu má ručení zajistit, již posuzovat nelze. *Rozpor s dosavadní judikaturou NSS – otázka souladu s ústavními principy.*

III.

Ručení za mzdy u poddodavatelů ve stavebnictví

III. Ručení za mzdy u poddodavatelů ve stavebnictví

- Nová právní úprava účinná od 1.1.2024
- Transpozice směrnice 2014/67/EU o prosazování směrnice 96/71/ES o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb – současné zrušení dosavadního § 319 odst. 3 ZP upravujícího ručení za mzdy u vyslaných zaměstnanců
- Nový § 324a ZP, dle kterého **ručí stavební podnikatel** dle § 14 písm. d) stavebního zákona **za mzdové nároky** zaměstnanců (**včetně dohodářů**) **svého poddodavatele** (**vč. agentury práce**), a to až **do výše minimální mzdy**
- U poddodavatelského řetězce **ručí společně a nerozdílně také dodavatel na nejvyšším stupni řetězce** (generální dodavatel)
- Pokud zaměstnanci nebyla vyplacena mzda po období splatnosti (konec následujícího kalendářního měsíce), může **do 3 měsíců od doby splatnosti vyzvat písemně ručitele k uspokojení mzdových nároků**
- **Ručitel povinen uspokojit nároky do 10 dnů** od doručení výzvy, jinak hrozí pokuta až 2 000 000 Kč (dle nového § 26 odst. 1 písm. n) ZolP) a provést srážky na daň z příjmů a povinné odvody pojistného
- Ručitel informuje zaměstnavatele o vyplacených částkách a provedených odvodech, současně informuje dalšího ručitele v řetězci

III. Ručení za mzdy u poddodavatelů ve stavebnictví

- **Informační povinnost poddodavatele vůči zaměstnancům** dle § 279 odst. I písm. j) ZP o osobách ručitelů, jejich změnách, včetně podmínek, lhůty a postupu pro uplatnění práva vůči ručiteli, a to před zahájením práce na smluvním plnění, jinak hrozí pokuta až 200 000 Kč (§ 25 odst. I písm. f) ZoIP)
- Ručitel neručí, pokud poddodavatel **při zahájení plnění** poskytl potvrzení, že nemá nedoplatky na pojistném na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění ani penále ne starší než 3 měsíce, a že mu nebyla uložena pokuta vyšší než 100 000 Kč za porušení pracovněprávních předpisů v posledních 12 měsících
- Potvrzení o neexistenci pokuty vydává SUIP, nikoli oblastní inspektoráty práce, není formulář
- **Přechodná ustanovení:**
 - informace dle § 279 odst. I písm. j) ZP musí být poskytnuta **do jednoho měsíce od účinnosti zákona**, i u probíhajících zakázek
 - ručení omezeno na mzdové nároky, **na které vzniklo právo až po účinnosti zákona**

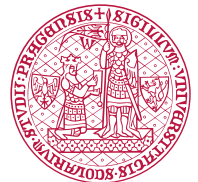
III. Ručení za mzdy u poddodavatelů ve stavebnictví

Potenciálně problematické okruhy:

- Potvrzení o neexistenci nedoplatků a pokut nesmí být starší než 3 měsíce a má být předloženo při zahájení realizace - **v praxi může dojít k více variantám, nakonec předloženo být nemusí, potřeba zohlednit ve smluvní dokumentaci**
- Sporné, zda omezení minimální mzdou má být vnímáno jako minimální měsíční mzda nebo minimální hodinová mzda ve vazbě na odpracovanou dobu
- Ručitel má pouze 10 dnů na vyhodnocení žádosti zaměstnance o zaplacení, nemá příliš možností ověřit pravdivost údajů uvedených v žádosti
- Informační povinnost dle § 279 odst. 1 písm. j) ZP je poměrně široká, vyžaduje, aby každý zaměstnanec, který je součástí jakéhokoli poddodavatelského řetězce ve stavebnictví byl takto informován - **platí i pro všechny zaměstnance agentur práce, kteří jsou přidělováni ve stavebnictví**

Děkuji Vám za pozornost!

PRÁVNÍ PROSTOR

— ODBORNÝ KONGRES —

Děkujeme

kongrespravni prostor.cz